

مسمومیت با الکل چیست و چرا مصرف الکل می تواند کشنده باشد؟

الکل (اتانول یا الکل اتیلیک) یکی از مهم ترین مواد مورد سوء مصرف در جهان می باشد. اتانول موجود در مشروبات الکلی که به عنوان یک عامل تضعیف کننده سیستم عصبی تلقی می شود، از تخمیر قند موجود در میوه ها و غلات ایجاد می شود.

چنانچه فردی مقادیر بالایی از الکل را در زمان کوتاهی مصرف نماید، ممکن است دچار **عوارض حاد** مصرف الکل شود که بسته به میزان مصرف و شرایط فیزیکی فرد مصرف کننده متفاوت است. الکل در این شرایط می تواند علائم زیر را ایجاد کند: سرخوشتی، اختلال در تکلم، تلو تلو خوردن، خواب آلودگی، استفراغ، اسهال، اختلال در بینایی، افزایش زمان عکس العمل های فردی، از بین رفتن تفکر منطقی، کاهش سطح هوشیاری، از دست رفتن حافظه، صدمات ناشی از حوادث در اثر عدم هوشیاری مانند: تصادفات رانندگی، سقوط از ارتفاع، نزاع، سوختگی یا غرق شدن.

مصرف طولانی مدت الکل مشکلات زیادی برای سلامت فرد ایجاد می کند که می تواند شامل موارد زیر باشد: بیماری های قلبی-عروقی، مشکلات کبدی، بیماری های گوارشی، آسیب به سلولهای عصبی، مشکلات جنسی، کم خونی، ایجاد اختلالات دائمی در عملکرد مغز، سوءتغذیه و سرطان .

الکلیم یا وابستگی به الکل چیست؟

الکلیم یک اختلال مغزی در مصرف مزمن الکل است که فرد با وجود آگاهی از عوارض جسمی، روانی و اجتماعی مصرف الکل قادر با کاهش مصرف و یا قطع مصرف الکل نمی باشد.

مسمومیت با الکل و مشروبات الکلی دست ساز چگونه رخ می دهد؟

خوردن بیش از حد الکل حتی اگر دست ساز نباشد، اثرات مخربی به دنبال خواهد داشت و می تواند منجر به عدم هوشیاری و حتی کما و در نهایت مرگ شود. این واکنش ها در بدن بستگی به میزان مصرف الکل دارد. افزایش بیش از حد الکل در جریان خون، باعث آسیب به بخش هایی از مغز می شود که کنترل سیستم های حیاتی بدن از جمله سیستم تنفسی و قلبی را برعهده دارند و شامل این موارد است: گیجی، خواب آلودگی، کاهش هوشیاری، استفراغ، تشنج، اختلال تنفس، کاهش ضربان قلب، کاهش دمای بدن، اختلال در تعادل الکترولیت های خون و مرگ.

یکی از مشکلات تهدید کننده سلامت که ناشی از الکل می باشد، مصرف مشروبات الکلی تقلبی، دست ساز و حاوی متانول می باشد که می تواند منجر به بروز مسمومیت های شدید منجر به مرگ و یا کوری دایمی در فرد شود. البته متانول به جز در مشروبات الکلی دست ساز، در مایع شیشه شور، برخی از ضد یخهای خطوط گاز، مواد دستگاه های کپی، حلال ها و پاک کننده های کاربراتورهای ماشین موجود است.

متانول در بدن به موادی تجزیه می شود که این مواد شدیداً سمی می باشند. مسمومیت با متانول اغلب از طریق خوردن این ماده گزارش شده ولی مسمومیت از طریق تنفس و تماس پوستی هم دیده شده است.

باتوجه به این که در اورژانس بیمارستان ها دسترسی به امکانات آزمایشگاهی برای تعیین سطح سرمی متانول وجود ندارد، شناسایی فرد مسموم از روی تظاهرات بالینی دارای اهمیت است و انجام اقدامات درمانی سریع، چه بسا می تواند منجر به نجات جان فرد مسموم شود.

در مسمومیت خفیف تا متوسط بیمار به صورت ناگهانی علائم اولیه مسمومیت را در عرض 0/5 تا 4 ساعت بروز می دهد مانند تهوع، استفراغ، درد شکمی، سردرد، گیجی و خواب آلودگی، عدم تعادل، از بین رفتن خویشتن داری، درد شکمی، تهوع و استفراغ، سردرد و اشکال در بینایی. معمولا بیماران در این مرحله به پزشک مراجعه نمی کنند.

علائم مسمومیت حاد با متانول ساعت ها بعد از مصرف یا تماس بروز می کند و می تواند منجر به از کار افتادن چندین ارگان بدن به طور همزمان شود. علائم اصلی مسمومیت پس از 6 تا 24 ساعت آغاز می شود. این علائم می تواند به صورت افت فشار خون، تغییرات ریتم قلبی، تشنج، کما و التهاب پانکراس دیده شود. علاوه بر این مسمومیت با متانول در چشم منجر به بروز علائمی مانند گشاد شدن مردمک چشم و التهاب عصب بینایی خواهد شد که به شکل تاری دید، اختلال در شناسایی و تشخیص رنگ ها، دید برفکی و حتی کوری کامل ادامه پیدا می کند. محدود شدن زاویه دید و دیدن نقاط و لکه ها در پس چشم و کاهش بینایی منتهی به از بین رفتن بافت عصب بینایی و کوری دائمی خواهد شد. در اصل بعد از گذشت 24 ساعت، وضعیت بالینی بیمار هر ساعت بدتر می شود. تشنج و اغما از دیگر علائم مسمومیت با متانول است که می تواند منتهی به مرگ شود.

توصیه می شود در صورت مشاهده علائم اولیه، فرد مسموم هرچه سریعتر به مراکز درمانی منتقل و اقدامات درمانی برای رفع سمیت و تثبیت بیمار صورت پذیرد.

آمار مسمومیت های مراجعه شده به بیمارستانهای مرجع مسمومیت:

در سال 1395، 26 بیمارستان تخصصی درمان مسمومیت در کشور، آمار مراجعین مسموم خود را به ستاد مرکزی اطلاع رسانی داروها و سموم ارسال نموده اند. از بین نزدیک به 100 هزار مراجعه مسمومیت ثبت شده در این بیمارستانها، 5 درصد از مسمومیت ها مربوط به مسمومیت با الکل بوده است.

آمار مسمومیت های منجر به فوت ناشی از الکل به نقل از سازمان پزشکی قانونی کشور:

به نقل از سازمان پزشکی قانونی کشور، آمار دقیقی از تعداد مصرف کنندگان الکل و نوع الکل مصرفی توسط آنان وجود ندارد ولی متاسفانه سالانه حدود ۱۰۰ فوت ناشی از مصرف مشروبات الکلی در کشور ما رخ می دهد که اغلب این افراد را مردان تشکیل می دهند. علاوه بر این، نقش الکل در وقوع جرائم و حوادث رانندگی بسیار مهم است و موارد مرگ نه به دلیل مسمومیت با الکل بلکه در اثر حوادثی مانند نزاع و تصادفات رانندگی است که متعاقب مصرف الکل رخ می دهد.

بسیاری از مرگهای ناشی از مصرف الکل در اثر ناخالصی موجود در الکل دست ساز و یا

مصرف به صورت همزمان با مواد مخدر یا داروهای شبه مخدر رخ می دهد. این ناخالصی‌ها مانند الکل چوب (متانول) بسیار خطرناک و کشنده است. ضمن آنکه گاهی مصرف این مشروبات تعمداً با مصرف داروهایی مانند ترامادول، دیازپام و متادون همزمان می شود که عوارض تداخلات این نوع مصرف منجر به فوت خواهد شد.

عمده گروه اصلی سنی که در جامعه به مصرف مواد مخدر و الکل گرایش دارند، جوانان هستند و بر اساس یک باور غلط در این گروه، الکل جزء ترکیبات مخدر در نظر گرفته نمی شود. در صورتیکه مشروبات الکلی یکی از قدیمی ترین مخدرها و جزء مواد اعتیادآور است.

از آنجا که مصرف الکل در کشورهای اسلامی ممنوع می باشد، منابع تهیه مشروبات الکلی به صورت قاچاق و دست ساز است. همین عامل باعث می شود درصد الکل فرآورده دست ساز مشخص نباشد و در ضمن تولید دستی مشروبات الکلی، با مواد سمی آلوده و یا تقلیب شوند و این عوامل سبب تشدید مسمومیت و مرگ خواهد شد.

توصیه آخر

به دلیل عوارض غیرقابل بازگشت مسمومیت با متانول و مشروبات الکلی دست ساز و به دلیل فرصت کوتاهی که فرد مسموم برای نجات از مرگ یا کوری دائمی در اختیار دارد، توصیه می شود ضمن ممانعت از سوءمصرف این دسته از مواد، فرد مسموم هرچه سریعتر به مراکز درمانی اعزام شود تا اقدامات درمانی و تجویز داروهای لازم صورت گیرد.

تهیه شده در ستاد مرکزی اطلاع رسانی داروها و سموم

سازمان غذا و دارو

وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی